

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

DR. HANZÓ GABRIELLA**A VÉGREHAJTÁSI KÖLTSÉGEK ELŐLEGEZÉSÉNEK JOGÉRTELMEZÉSE**

A végrehajtás során felmerülő költséget - ha a törvény másképpen nem rendelkezik - a végrehajtást kérő előlegezi és az adós viseli.¹ A bírósági végrehajtói díjszabásról szóló többszörösen módosított 14/1994. (IX/8.) IM rendelet (Dsz.) 1. § (1) bekezdés értelmében az önálló bírósági végrehajtót a hatáskörébe tartozó végrehajtás foganatosításáért munkadíj és költségtérítés, az adós teljesítése esetén ezen felül behajtási jutalék illeti meg.² A (2) bekezdés értelmében a munkadíjat és a költségtérítést a végrehajtást kérő előlegezi. Ezeket az összegeket és a behajtási jutalékot az adós viseli.³

Eltérő a bíróságok ítélkezési gyakorlata abban az esetben, amikor a bírósági végrehajtó eljárása eredményeként megállapítja, hogy a követelés az adóstól nem hajtható be (jelenlegi ismeretei szerint) és az eljárás a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 52. § d) pontja alapján szünetelteti.⁴ A bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX.8.) IM rendelet („Dsz.”) 21. § alapján kiállított díjjegyzékben a végrehajtó az általa felszámított munkadíjat és költségtérítést (költségátalányt és készkiadást) tünteti fel, amelynek megfizetésére a végrehajtást kérő köteles, miután adóstól semmit nem sikerült behajtani.⁵ A végrehajtást kérők sok esetben kifogással élnek a díjjegyzék ellen, álláspontjuk szerint ugyanis szüneteléskor már nem kötelezhetők újabb befizetésre.

E témakörben azzal szeretnék foglalkozni, hogy a Vht. 34. § (1) bekezdés értelmében a végrehajtási költségeket a végrehajtást kérő köteles előlegezni amely kötelezettsége az eljárás érdemi (Vüsz. 33. §) befejezéséig fennáll, miután a jogszabály e tekintetben korlátozó rendelkezést nem tartalmaz. Álláspontom szerint sem a Vht., sem a Dsz. nem tartalmaz olyan rendelkezést miszerint a végrehajtást kérő kizárólag az eljárás kezdetén köteles költségrészt fizetni.

I. A törvényszöveg eltérő értelmezése

A Vht. 34. § (1) bekezdés első mondatrésze értelmében a végrehajtás során felmerülő költséget a végrehajtást kérő előlegezi. A törvényi rendelkezés nem tesz különbséget a végrehajtási költségek jogcíme (munkadíj, költségátalány, készkiadás) között, leszögezhető tehát, hogy a végrehajtást kérő előlegezési költsége az eljárás során végig fennáll. Álláspontom szerint ennek az az oka, hogy ne a bírósági végrehajtónak - aki az adós és a végrehajtást közötti vitában érdektelen harmadik személy - kelljen viselnie az eljárás lefolytatásával kapcsolatos kiadásokat.

A rendelkezés tehát, két, egymástól függetlenül érvényesülő szabályt („és”!) fektet le:

- 1.) a végrehajtást kérő előlegezi, és
- 2.) adós viseli a végrehajtási költségeket.

A Vht. nem korlátozza, hanem előírja a végrehajtást kérőnek, hogy a végrehajtási eljárás során előlegezze a végrehajtási költségeket. A díjjegyzékben tehát a végrehajtó nem az őt megillető költségek (végleges) viselésére, hanem további előlegezésére hívja fel a végrehajtást kérőt.

Ha a Vht. 34. § (1) bekezdését egy szabályként kezelnénk, akkor a behajthatatlanság miatt szünetelő eljárásokban a végrehajtónak elvileg vissza kellene fizetnie a végrehajtást kérőnek az általa eljárás kezdetén megfizetett összeget, hiszen az adós nem tudja viselni a végrehajtási költségeket! Ez azonban ellentmondana az első szabálynak, mely szerint a végrehajtónak munkadíj és költségtérítés jár. Ennek okán szükségeszerű elkülöníteni a Vht. 34. § (1) bekezdésének két rendelkezését, tehát a végrehajtás kérő előlegezi a végrehajtási költségeket, adós pedig köteles azt viselni.

II. A Dsz. 17. § (1) bekezdésének értelmezése

A végrehajtót az eljárás kezdetén a munkadíj és költségátalány részeként ügynként megilleti a végrehajtási eljárásban felszámítható munkadíj összege és a költségátalány 50%-ának megfelelő

összeg, de legalább 4.000,-Ft, legfeljebb 75.000,-Ft; illetve költség megfizetésére tarthat igényt a várhatóan felmerülő készkiadás összegének erejéig. (Dsz. 17. § (1) bek.)⁶

A Dsz. 17. § (1) bekezdése meghatározza - és behatárolja -, hogy az eljárás kezdetén a végrehajtó mekkora összeget kérhet be a végrehajtást kérőtől. A végrehajtó tehát a felszámítható munkadíja és költségátalánya 50%-ának megfelelő összegre, de legalább 4.000,-Ft, legfeljebb 75.000,-Ft-ra tarthat igényt az eljárás kezdetén. Fontos azonban kiemelni, hogy az eljárás kezdetén bekért összeg csak a munkadíj és költségátalány egy részét képezi, hiszen a jogszabály úgy fogalmaz, hogy „munkadíj és költségátalány részeként”. A díjjegyzék elleni kifogásoknak helyt adó végzések az eljárás kezdetén befizetett összeget „előlegként” kezelik, amely az indoklások értelmében kimeríti a végrehajtást kérő teljes végrehajtási költségviselési kötelezettségét.

Ezen téves jogszabály értelmezés abból fakad, hogy **2003. december 31. napjáig** a Dsz. 17. § (1) bekezdése az alábbi rendelkezés volt: „A végrehajtót az eljárása kezdetén a munkadíj és a költségátalány *fejében* ügyenként előlegként megilleti.....”

Ezzel szemben **2004. január 1. napjától** a Dsz. 17. § (1) bekezdése így rendelkezik: „A végrehajtót az eljárása kezdetén a munkadíj és a költségátalány *részeként* ügyenként előlegként megilleti...”

A két rendelkezés közötti különbség egyértelmű: régen a végrehajtást kérő előleget fizetett, amely a munkadíjnak és a költségátalánynak felelt meg; ma azonban a munkadíj és költségátalány egy részét fizeti be. Különösebb magyarázat nélkül is kitűnik, hogy a két rendelkezés tartalmilag nem azonos, különben a 43/2003. (XII. 20.) IM rendelet, amely a Dsz. 17. §-ának idézett módosítását beiktatta, értelmetlen lenne. A jogszabályváltozás ellenére a bírósági gyakorlat a mai napig a hatálytalan rendelkezésre és az annak alapján hozott korábbi döntésekre (pl. a BDT. 2002.645) indoklására hivatkozik, amely szintén jogszabálysértő.⁷

Figyelmen kívül maradt a kifogásoknak helyt adó végzésekben az is, hogy a munkadíj és költségátalány az ügyértékhez igazodik; az ügyérték azonban napról-napra emelkedik, pl. a

felszámított kamat vagy a zárgondnoki díj miatt. Ennek következtében pedig lehetetlen az eljárás kezdetén meghatározni, hogy mennyi lesz a teljes ügyérték.

A kifogásoknak helyt adó végzések nem tesznek különbséget a végrehajtási eljárás érdemi és ügyviteli befejezése között; utóbbit (vagyis a szünetelő ügyeket) ugyanúgy tekintik, mint a befejezett, azaz megszünt ügyeket.

Ezzel kapcsolatban először is megjegyzendő, hogy az érdemi és az ügyviteli befejezési mód között egy, jelen kérdés elbírálása szempontjából lényeges különbség mindenképpen van; az 1/2002. (I.17.) IM rendelet (Vüsz.) 33. §-a szerinti ügybefejezés ugyanis az eljárás tényleges megszüntetését jelenti; az e §-ban felsorolt esetek mindegyik kizárja, hogy az ügyben bármilyen további végrehajtói intézkedés történjen, vagyis a végrehajtási eljárás visszavonhatatlanul lezárult. Nincs több költség, kiadás.⁸ Ezzel szemben a 34. § szerinti lezárás - esetünkben a b.) pont alapján való szünetelés - nem végleges. Van lehetőség az eljárás folytatására, amennyiben olyan új körülmény merül fel, amely az eljárás folytatását teszi lehetővé. Reális lehetőség, hogy idővel az adósnak lesz értéket képező vagyontárgya, amelyre kérhető az eljárás folytatása.

Számos alkalommal tapasztalható, hogy a végrehajtást kérők a Dsz. 17. § (1) bekezdés a.) és c.) pontja közötti különbséget tévesen értelmezik:

A biztosítási intézkedés során a végrehajtást kérő nem kapja meg a követelését mert nincs még róla jogerős döntés, „és lehet, hogy nem is lesz”. Ugyanakkor az adós vagyonát ugyanúgy le kell foglalnia a végrehajtónak, ugyanazt a munkát kell elvégeznie mint ha kielégítési végrehajtási eljárás folyna. A foglalást követően az eljárás érdemben befejeződik, *intézkedni* álláspontom szerint kizárólag már csak akkor kell az ügyben, ha nem indul kielégítési végrehajtás, mert akkor fel kell oldani a lefoglalt vagyontárgyakat. Véleményem szerint ez az oka annak, hogy biztosítási intézkedés esetén a teljes munkadíj és a teljes költségátalány bekérhető.

A különbség tehát a két eljárás közötti díjbekérés kapcsán kizárólag a költségátalány tekintetében van, a munkadíjében nincs!

Ezen felül, ismét a grammatikai (a magyar nyelv szabályai) szerinti értelmezés alapján az alábbi következtetésre jutottam:

A Dsz. 17. § (1) bekezdés a.) pontjának a szövege: „....a pénzfizetésre irányuló végrehajtási eljárásban felszámítható munkadíj összege ...”és a költségátalány 50%-ának megfelelő összeg...” „Az összeg szó egy mondaton belüli ismétlése is azt mutatja, hogy önálló tagmondatok összekötéséről van szó, a tagmondatokat tehát külön kell értelmezni.

A c.) pont szövege: „....a teljes munkadíj és költségátalány összege...”. A két szabály eltérően került megfogalmazásra: az a.) pont esetében a jogalkotó a munkadíjra és a költségátalányra vonatkozó rendelkezéseket nyelvtanilag egymástól elkülönülve fogalmazta meg. Ezzel szemben a c.) pontnál a jelző (teljes) a két szó elé került ami azt jelenti, hogy az mindkettőre vonatkozik. Ha a jogalkotó szándéka az együttes korlátozásra irányult volna, akkor a következőképpen került volna megfogalmazásra az a.) pontbeli rendelkezés:

„A végrehajtót az eljárás kezdetén a munkadíj és a költségátalány részeként ügynként megilleti a pénzfizetésre irányuló végrehajtási eljárásban a felszámítható munkadíj és a költségátalány 50%-ának megfelelő összeg, de legalább 4.000,- Ft, legfeljebb összesen 75.000,- Ft.”⁹

III. Gyakorlati indokok

A gondolatmenetem elbírálásánál figyelembe vettem a 14/1994. (IX.8.) közlönyállapotát, valamint többek között az 1998. XII.29. - 2001.XII.17. között - valamint a hatályos jogszabályi rendelkezéseket. A korábbi hatályos jogszabályi szövegben előlegként a végrehajtási ügyérték 3 %-a, de legalább 3.000,- Ft, legfeljebb 100.000,- Ft illette meg a végrehajtót.

Az értelmezésem szerint a jelenleg hatályos szabályozásban a jogalkotónak nem volt szándékában a végrehajtónak járó költségelőleg összegének mérséklése, azaz a maximális 100.000,- Ft-ról 75.000,- Ft-ra való csökkentése, hanem a 75.000,- Ft-os maximális összeg kizárólag a költségátalány összegére vonatkozik.

A 14/1994. (IX.8.) IM rendelet 17. § (1) bekezdés a.) pontjának grammatikai úton történő értelmezésénél az alábbi következtetésre jutottam:¹⁰

Ezen hivatkozott pontban a jogszabály alkotó amennyiben a munkadíj és költségátalány egészére értette volna a minimum 4.000,- Ft-ot és a maximum 75.000,- Ft-ot, ebben az esetben használta volna az „összesen” vagy „mindösszesen” kifejezést mint ahogyan teszi ezt a 21. § (4) bekezdésében.¹¹

Ebben az esetben tehát a jogszabály meghatározás így szólna: „ a pénzkövetelés behajtása esetén - kivéve a b.) pontban foglalt eljárásokat - a pénzfizetésre irányuló végrehajtási eljárásban felszámítható munkadíj összege és a költségátalány 50 %-ának megfelelő összeg, mindösszesen legalább 4.000,- Ft, legfeljebb 75.000,- Ft.” Ezen túlmenően az „és” szó és a vessző használata is ezen álláspontot támasztja alá.

Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a minimum 4.000,- Ft, maximum 75.000,- Ft meghatározás kizárólag a költségátalány összegére vonatkozik.

Gyakorlati jelentősége van a gyakorlatban a végrehajtást kérő és a végrehajtó közötti kockázat megosztásra vonatkozó hibás végrehajtást kérői érvelésnek is. A munkám ellátása során számos esetben tapasztaltam, hogy a végrehajtást kérők álláspontja szerint a 14/1994. (IX.8.) IM rendelet 2. § (3) bekezdés c.) pontjára és a 17. § (1) bekezdésére figyelemmel a végrehajtást kérő az eljárás kezdetén köteles a végrehajtás során felmerült költségek előlegezésre és a Vht. 34. §-a alapján a végrehajtást kérő csak előlegezésre köteles, míg az eljárás befejezésekor - így az ügyviteli befejezéskor is - a végrehajtó által kiállított díjjegyzék alapján nem hívhatja fel a végrehajtást kérőt az addigi költségek megfizetésére, mert az a költségek viselését és nem előlegezését jelenti.¹²

A végrehajtást kérők álláspontja szerint a jogalkotó célja az, hogy a költségkockázatot megossza a végrehajtást kérő és a végrehajtó között, így téve érdekeltté az önálló bírósági végrehajtót az érdemi munka végzésében. Véleményem szerint ezen végrehajtást kérői érvelés hibás, arra való

tekintettel, hogy a végrehajtási eljárás nem a bírósági végrehajtó költségkockázatára indul meg, hanem a végrehajtást kérőére. Mivel nem kötelező a végrehajtás kezdeményezése, ellenben a végrehajtónak kötelessége az eljárás folytatása.

Az eljárás ügyviteli befejezése nem jelenti az eljárás megszűnését, csak a szünetelését azaz a Vht.-ban meghatározott feltételek fennállása esetén folytatható. Álláspontom szerint annak van ügydöntő jelentősége, hogy a díjjegyzék kiállítására nem az ügy érdemi, hanem ügyviteli befejezése - az eljárás szünetelése - miatt kerül sor.

Ez esetben pedig nem a költségek végleges megállapítására és nem azok viselésére kerül sor, hanem a végrehajtást kérő ilyenkor is előlegezi a végrehajtási költségeket a Vht. 34. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően.¹³

A szünetelés követően ugyanis a végrehajtás a törvényi feltételek megléte - az adós lefoglalható értékesíthető vagyontárgyának bejelentése - esetén folytatódhat. Ezáltal az előlegezett költség az adóstól behajtásra kerülhet és megtérülhet a végrehajtást kérő részére. Erre figyelemmel a végrehajtást kérőnek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy a végrehajtóval együttműködjön és az adós tudomására jutott vagyontárgyat a végrehajtónak bejelentse.

Véleményem szerint a végrehajtás megindítása a végrehajtást kérő számára jelent kockázatot, mert amennyiben nem lesz eredményes, úgy a végrehajtás kezdeményezésével járó költséget nem csak előlegezni, hanem tényleges is viselnie kell.

Leszögezném, hogy az ügy „ura” a végrehajtást kérő, az ő követelésének kielégítése érdekében folyik a végrehajtási eljárás, így meglehetősen sérelmes lenne az önálló bírósági végrehajtó számára a végrehajtás esetleges eredménytelensége esetén a 14/1994. (IX.8.) IM rendelet 1. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás fogatosításáért járó végrehajtási költségeket akár csak részben is végrehajtó viselné. Mindez az 1. § (2) bekezdésébe és a Vht. 34. § (1) bekezdésébe ütközne.¹⁴

Ezen gondolatmenetemet igazolja az általam meghozott Balassagyarmati Városi Bíróság 1301-1Vh.1798/2010/3. számú elsőfokú és 2.Pkf.21.208/2010/2. számú másodfokon jogerős döntése,

valamint az 1301-1Vh.1448/2008/3., 1301-1Vh.593/2011/2. számú elsőfokon jogerős végzések, melyek egyöntetűen egymástól függetlenül megerősítik, hogy kizárólag az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján jutottam arra a következtetésre, hogy a végrehajtási költségek előlegezésére a végrehajtást kérő ügyviteli szünetelés esetén is köteles, az alól nem mentesíthető.

A fentieket alátámasztja számos elsőfokú (Veszprémi Városi Bíróság 1901-20.Vh.1566/2009/2., Kiskunhalasi Városi Bíróság T/6 Vh.725/2008/5., Szolnoki Városi Bíróság 1101-1.Vh.1182/2007/10.) és másodfokú (Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2.Pkfv.20.604/2009/2., Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 1.Pkf.21.331/2008/3., Fejér Megyei Bíróság Pkf.20.182/2008/2.) végzések.

Fentiek olvasása során felmerülhet az a kérdés, hogy a költségelőlegezés kifejezésnek mi az általános jelentése !

A Vht. 254. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtót tevékenységéért a jogszabályba foglalt végrehajtói díjazás szerint megállapított díj és költségtérítés illeti meg. A bírósági végrehajtó díja munkadíjból és jutalékból áll, ezen felül jogosult az eljárással felmerült költségei megtérítésére.

A végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX.8.) IM. sz. rendelet 1. § (1) bekezdése a végrehajtót megillető járandóságot a Vht. 254. § (1) és (2) bekezdésével azonosan határozza meg, a rendelet 1. § (2) bekezdése pedig a Vht. 34. § (1) bekezdésével egyezően rögzíti, hogy a munkadíjat és költségtérítést a végrehajtást kérő előlegezi, és ezeket az összegeket és a behajtási jutalékot az adós viseli.¹⁵

Itt visszautalnék a korábban kifejtett Vht. 34. § (1) bekezdésére mely akként rendelkezik, hogy a végrehajtás során felmerülő költsége - ha a törvény másként nem rendelkezik - a végrehajtást kérő előlegezi és az adós viseli.

A költségelőlegezés kifejezés általános jelentése véleményem szerint az, hogy meghatározott költséget valakinek ideiglenesen ki kell fizetni. A perben a perköltség viselése a határozathozatalkor

derül ki, vagyis az, hogy az előlegezett költséget az előlegezett félnek kell-e véglegesen viselnie, vagy azt más részére köteles visszatéríteni.

Álláspontom szerint a végrehajtási eljárásban már nem bizonytalan, hogy ki köteles a behajtásra kerülő követeléssel együtt a végrehajtás foganatosításával felmerült költségeket ezen belül a végrehajtó munkadíját és költségét viselni, de az előlegezésre a szónak általános értelmében a törvény a végrehajtást kérőt kötelezi. Az előlegezés értelméből a törvény az előlegező személyének egyértelmű megjelöléséből következően az eljárás kezdetén megfizetett költséggel nem fedezett végrehajtói költségeket a végrehajtást kérő köteles a végrehajtónak megfizetni, és az továbbra is előlegezésnek minősül, mivel a végrehajtást kérő az adós helyett előlegezi meg a végrehajtó költségét és azt majd a behajtás esetén az adós lesz köteles viselni.

A végrehajtást kérők által képviselt hibás álláspont azt eredményezné, hogy az adós és a végrehajtást kérő jogviszonyában, annak is a végrehajtási szakaszában az érintetteken kívül a harmadik személy, azaz a végrehajtó lenne kénytelen viselni a nem fedezett költségeit és ez ellentétes lenne a törvény rendelkezéseivel, szóhasználatával és az előlegezés fogalmával is.

IV. Zárógondolatok

Végezetül kiemelném, hogy arra nincs jogszabályi rendelkezés, hogy az eljárás későbbi szakaszában - amikor már a munkadíj és a költségek magasabb összeget tesznek ki - a végrehajtó igényt tarthat a többlet megelőlegezésre. Abból, hogy ez nem került szabályozásra az következne, hogy ilyenre nincs lehetőség; abból viszont, hogy a jogszabályok a teljes munkadíj és költségelőlegezését teszik a végrehajtást kérő kötelezettségévé és nem tiltják, hogy a végrehajtó a többletet is kérje, mégis arra kell jutni, hogy ez önmagában nem kizárt.

A szünetelés esetében a végrehajtás csak átmenetileg akad meg, azonban a szünetelés okának megszűnésekor folytatásra kerülhet. Ebben az esetben az ügyviteli szabályok folytán csak az ügy fejeződik be, de nem a végrehajtás, ezért az eljárás ezen szakaszában nem lehet költségviselésről beszélni. A Vht. ettől eltérő szabályt nem tartalmaz.

Álláspontom szerint a megyei bíróságok irányított gyakorlata szerint levonható az a következtetés, hogy a végrehajtást kérő által az eljárás kezdetén befizetett összeg nem fedezi a szüneteléskor kiállított díjjegyzékben felszámított költségeket. A végrehajtó a különbözet megfizetését kérheti a végrehajtást kérőtől. Minthogy a végrehajtás nem fejeződik be véglegesen, ezért a végrehajtó részéről nem a költségviselése kötelezéséről van szó, ezért nem ütközik a Vht. 34. § (1) bekezdése által írt költségviselési szabályba.¹⁶

V. Törvényi hivatkozások

¹ Vht. 34. § (1)

² 14/1994. (IX.8.) IM rend. (Dsz.) 1. § (1)

³ Dsz. 1. § (2)

⁴ Vht. 52. § d.)

⁵ Dsz. 21. §

⁶ Dsz. 17. § (1)

⁷ BDT. (2002.645)

⁸ 1/2002. (I.17.) IM rendelet (Vüsz) 33. §

⁹ Dsz. 17. § (1)

¹⁰ Dsz. 17. § (1)

¹¹ Vht. 21. § (4)

¹² Dsz. 2. § (3)

¹³ Vht. 34. § (1)

¹⁴ Vht. 34. § (1)

¹⁵ Vht. 254. § (1) és (2)

¹⁶ Vht. 34. § (1)

T a r t a l o m j e g y z é k

I. A törvényszöveg eltérő értelmezése.....	1
II. A Dsz. 17. § (1) bekezdésének értelmezése.....	2
III. Gyakorlati indokok	4
IV. Zárógondolatok	6
V. Törvényi hivatkozások	10